

+HIFI » Qln Signature

58

MATS MAKSIMALE METODE

QLN har produsert høyttalere i mer enn 40 år, men nå har de laget sin aller beste høyttaler noensinne, påstår mannen bak, Mats Andersen.

Tekst: [Roy Ervin Solstad](#) Foto: Roy Ervin Solstad og Qln

I år er det 47 år siden QLN ble grunnlagt av Lars Qvicklund og Nils Liljeroth. Navnet på firmaet og høyttalerne ble dannet av initialene til de to. Fire år senere, i 1981 lanserte QLN sin aller første høyttaler, QLN One. Det var en liten pyramideformet to-veis stativhøyttaler som tok både hifipresen og musikkelskere med storm. Verre ble det ikke da det kom en basskasse som de små stativhøyttalerne kunne stå på. QLN System One ble lansert i 1984. Det var året etter at en ung svensk student med norske aner, Mats Andersen, kom i kontakt med selskapet. Allerede to år senere kom Andersen inn på eiersiden med en 50-prosents andel da Lars Qvicklund valgte å flytte til USA.

Tilfeldig eller ikke, så dukket det samme år opp noen små høyttalere i USA som minnet veldig om QLN One. Ideen til QLN var åpenbart så god at Dave Wilson lanserte sin egen variant, kalt Wilson Audio Tiny Tott (WATT). Tross likheten med den svenske høyttaleren, ble den likevel sett på som noe helt nytt i USA. Det kan nok tenkes at verken amerikansk hifipresse eller hifi-interesserte helt hadde fått øynene opp for QLN på den tiden. Watt-høyttaleren ble fundamentet som Wilson Audio har bygget sin suksess på siden. Likheten ble for øvrig ikke mindre i 1990 da Wilson Audio kom med sin Puppy, en basskasse som WATT-høyttalerne kunne stå på. Altså seks år etter at QLN lanserte System One.

Hadde verden vært rettferdig ville QLN blitt en verdenskjent og stor høyttalerprodusent, men det er alltid lettere for amerikanere å slå igjennom på sitt store hjemmemarked enn for en svensk produsent.

I noen år ble imidlertid ikke QLN produsent i Sverige. En kinesisk produsent kjøpte opp navnet og startet å produsere billighøyttalere under QLN-navnet. Heldigvis fikk Mats Andersen kjøpt tilbake rettighetene noen år senere, og han har brukt tiden godt til å bygge opp QLN igjen til å bli en høyttalerprodusent det bokstavelig talt er verdt å låne øre til.

Jakten på drømmehøyttaleren

Roy har flyttet fra et lytterom på 12,5 kvadratmeter til en stue på nesten 50. Da trengs nye høyttalere, men hva skal han velge i området 100.000 til 300.000 kroner? Jakten er i gang, og du følger den her i Stereo+.

Stereo+ 2/24

+HIFI » Qln Signature

I dag har QLN fire høyttalere i sortimentet. En stativmodell og to gulvstående høyttalere i Prestige-serien. Samtlige har kraftig bakovervinklet front for å utligne tidsforskjellen mellom elementene. Prestige One og Prestige Three er toveiskonstruksjoner, mens Prestige Five er 2,5-veis. Samtlige er testet av oss i Stereo+ tidligere.

Signature

For et par år siden avslørte imidlertid Mats Andersen at han var klar med en modell som skulle være enda bedre enn Prestige-serien. Han ville putte inn alt han kunne om å konstruere høyttalere i en highend stativhøyttaler. En høyttaler som skulle konkurrere med det meste. En signaturhøyttaler. Den ble selvsagt døpt Signature.

Den kraftig skrånende fronten for å utligne tidsforskjeller mellom de to elementene er selvsagt på plass, men Signature er et helt annet «beist» enn Prestige One. Den er mye større. Hver høyttaler er 28 centimeter bred, nesten 45 cm høy og hele 48 centimeter dyp. Da kommer nesten ikke vekten på hele 31 kilo stykk som noen overraskelse. Dette er tung hifi, og du trenger selvsagt stativer også. De spesialtilpassede stativene som QLN leverer skal skrus fast i høyttalerne. Disse er 67,3 cm høye inkludert puckene de skal stå på. Det gjør at høyttalerne og stativene totalt rager 112,1 cm over gulvet. Stativene veier 13 kilo og kan fås i både helt matt sort finish, eller i mattsort, men med valnøtt burl pianolakk. Den sistnevnte finisen er en av to selve høyttaleren leveres i. Den andre er i matt valnøttfiner.

Prisen på høyttalerne starter på 253.000 kroner i matt valnøtt finish, mens burl valnøtt i høyglans koster 290.000 kroner parete. Så kommer stativene å 23.000 kroner i matt sort eller 32.000 kroner for stativer i burl valnøtt høyglans og mattsort. Ikke helt gratis med andre ord.

Selve kabinettet har ikke en eneste parallell flate. Høyttalerne er litt bredere i fronten enn baksiden, og litt høyere i fronten enn på baksiden, mens toppen er både smalere og ikke fullt så dyp som bunnen på høyttaleren.

Kabinettet er bygget i det unike materialet Qboard som QLN har utviklet. Det består av to lag med høy tetthet, og mellom de to lagene er det et viskoelastisk materiale. Det gjør at man både får

høy masse som minimerer effekten av vibrasjonene, mens det elastiske materialet i midten tar seg av brorparten av det som er igjen. Så vet selvsagt de fleste av masse i bevegelse er energi, men på grunn av det mesteparten av bevegelsen vil skje i det viskoelastiske materialet, så omgjøres energien til varme i det samme materialet. Resultatet er mindre støy grunnet mindre vibrasjoner.

Sjutommeren som tar seg av mellomtone og bass er designet av QLN i samarbeid med danske Scanspeak som også bygger elementet. Selve membranen er i kevlar, mens magnetsystemet er konstruert slik at talespolen alltid er innenfor magnetåpningen i elementets motor. Legg til en kobbering i magnetsystemet for symmetrisk drift, og at selve kurven som membranen og magnetsystemet sitter i, er så åpent at det gir fri ferd-sel for luftstrømmer uten at det skapes turbulens, så mener QLN at de har skapt et element som gir mindre akustisk støy, mer mikrodetaljer og bedre makro og mikrodynamikk enn mer vanlige konstruksjoner av slike elementer.

Heller ikke i diskanten er det tatt noen snarveier. Den 25 millimeter store softdomen bredt

+HIFI » Qln Signature

spredningsmønster, noe som bidrar til at du ikke MÅ sitte dønn i sweatspot for å få god lyd. Dømens bakkammer og AirCirc magnetsystemet eliminerer resonanser og refleksjoner. QLN hevder elementet spiller flatt til over 30.000 hertz.

Delefilteret veier hele seks kilo, og er designet og bygget opp fra grunnen til Signature-modellen. Kondensatorene er såkalt non-induktive, noe som betyr at de ikke dannes elektromotorisk spenning i dem. Til diskanten er det benyttet kondensatorer i kobberfilm, mens til bass- og mellomtoneelementet er det flatfolierte induktorer som gjelder. Alle komponentene i delefilteret er festet med mykt dempende lim for å minimere resonanser i delefilteret. Målet til QLN er igjen å gjøre det så støyfritt som mulig.

QLNs egenutviklede kobberkabel er benyttet til internkablingen i høyttaleren.

På baksiden av kabinettet sitter kun ett par høyttalerterminaler fra WBT. Det betyr at du ikke kan biwire eller biampe høyttalerne. Du vil også finne bassrefleksporten på baksiden.

QLN anbefaler forsterkere på minst 50 watt for å få ordentlig liv i høyttalerne. De har for øvrig en følsomhet på 87 dB og impedansen er på 8 Ohm nominelt.

Plassering

Når det gjelder plassering så har den skrånende fronten på høyttalerne betydning for avstanden du som lytter bør ha til høyttalerne. QLN anbefaler minst tre meter, maksimalt fem. Men QLN sin avstandsberegning går på avstand fra en tenkt linje mellom diskantelementene på de to høyttalerne. I tillegg mener de at høyttalerne må stå tre til fem meter fra hverandre, pluss ha 0,5 til en meter til nærmeste vegg. Siden høyttalerne er nesten 30 cm brede, betyr det at dersom du skal følge QLN sin anbefaling må du ha et rom som er minst 4,3 meter bredt og minimum nesten fire meter langt, siden høyttalerne er nesten halvmeteren dype, og du skal ha minst en halvmeter bak dem til veggen. Da sitter du imidlertid kling inntil bakveggen med de utfordringer det gir spesielt med uønsket bassboost.

I praksis må du med andre ord ha enda større lengde på rommet, og faktisk også enda større bredde, fordi QLN anbefaler ganske kraftig vink-

ling inn mot lytteposisjon. Dermed vil bredden på diskantene være mindre enn bredden fra ytterkant til ytterkant av høyttalerne bakerst. Trolig bør du derfor legge på en minst en halvmeter bredde på rommet for å nå minimumsanbefalingen til QLN når det gjelder plassering. Med litt avstand fra lytteposisjon til veggen bak der du sitter, så snakker man fort et rom på minst 5x5 meter. Så selv om dette er stativhøyttalere, krever de altså en viss størrelse på rommet for å spille optimalt.

Når det er sagt, så er selvsagt anbefalingene fra QLN, kun anbefalinger. Ulike rom oppfører seg ulikt, og lytternes egne preferanser er heller ikke identiske.

Det eneste som ligger fast er avstanden til høyttalerne, men også der kan det være mulig å jukse litt ved å vinkle høyttalere litt framover ved å sette en ekstra møbelknott eller tre under de bakre puckene som høyttalerstativene står på.

Selv har jeg faktisk fått aller best resultat uten å vinkle høyttalerne innover, samtidig som jeg satte

+HIFI » Qln Signature

de litt nærmere frontveggen enn jeg pleier å ha høyttalere. Det ga riktignok ørlite mindre fokus, men jeg fikk et langt større lydbilde og bedre tyngde nedover. Fra diskant til diskant hadde jeg ca. 3,2 meter, mens jeg satt omtrent 3,4 meter fra lytteposisjon til hver høyttaler. Fra P-hylla som dekker frontveggen min til baksiden av høyttalerne hadde jeg snaut 73 centimeter.

Lyden

Lydmessig er det enkelt å konkludere etter å ha hatt QLN Signature hjemme i noen uker. På mange områder er det rett og slett de beste høyttalerne jeg har hørt i egen stue. Den ekstreme gjennomsiktigheten som Signature-høyttalerne fremviser er til å få frysninger av. Her er det null og niks som står i veien for musikken. Det er jo gjerne slik at man ikke hører mikroskopisk støy for den er borte, og med QLN Signature er det akkurat slik. Det kan sammenlignes med å se på stjernehimmelen når du er på fjellet og når du er i byen. På klare dager er det fantastisk å stå i byen å se opp på stjernehimmelens myriader av stjerner, men det er først når du kommer deg til et sted uten byens lysforurensning at du oppdager hvor mange bittesmå stjerner du har gått glipp av.

QLN Signature slipper igjennom hver minste lydmessige stjerne, og den nitidige jobbingen for å redusere vibrasjoner, resonanser og støy i høyttalerne gjør at ikke bare hører du flere detaljer enn du vanligvis gjør. Dynamisk er det nemlig også mye å hente. Ikke minst når det gjelder mikrodynamikken som blir utrolig livaktig.

I tillegg så er det en homogenitet, altså sammenheng, i lyden som jeg sjelden hører like godt på andre høyttalere enn små to-veishøyttalere. Uten at jeg skal skryte på meg noen videre teknisk kompetanse, så mistenker jeg det skyldes at det er enklere å få to elementer til å spille sammen, enn tre, fire, eller fem. Det finnes jo nok hifi-entusiaster som sverger til fulltone-elementer av samme årsak.

Klangbalansen opplever jeg som helt nøytral, så om du ønsker å bruke transistor- eller rørforsterker til å drive høyttalerne, så bør begge deler fungere helt fint. De 110 Ypsilon-wattene som jeg har fyra de opp med har også vært mer enn nok til å drive dem. Høyttalerne spilte også ypperlig på Bladelius Ask Integrated med sine 220 watt per kanal i 8 Ohm.

SPESIFIKASJONER:

- **Type:** 2-veis stativhøyttaler med bassrefleks
- **Frekvensrespons:** 38 – 30.000 Hz
- **Følsomhet:** 87 dB
- **Impedanse:** 8 Ohm nominelt
- **Diskant:** 25 mm QLN/Scan Speak
- **Mellomtone/bass-element:** 7-tommers QLN/Scanspeak
- **Størrelse:** 44,8 x 28 x 48 cm (BxHxD)
- **Vekt:** 31 kilo per stk.
- **Finish:** Matt valnøtt eller høyglans valnøtt burl

REFERANSEANLEGGET:

- **Integrert forforsterker:** Ypsilon Phaethon
- **Platespiller:** TechDAS Air Force III Premium S
- **Tonearm:** Reed 3P Gold (12-tommer)
- **Pickup:** Hana Umami Red
- **Platespillerforsterker:** Accuphase C-47
- **Streamer:** Hifi Rose RS130
- **SACD-spiller/dac:** Accuphase DP-750
- **Strømmens:** Lab12 Gordian, Supra DC-Block MDO1-16EU
- **Høyttalere:** Revival Audio Atalante 5
- **Isolasjonsfotter til høyttalere:** Stack Audio Auva 100
- **Rack:** Atacama Elite 24 Reference
- **Isolasjonsfotter til rack:** Stack Audio Auva 50
- **Komponentfotter:** Iso-Acoustics Mini Pucks
- **Høyttalerkabler:** Mogami 3103
- **Balanserte Signalkabler (XLR):** TelluriumQ Black Diamond, Mogami W2549, Lilleeng Reference
- **Ubalanserte Signalkabler (RCA):** Vovox Sonorus Direct S (RCA)
- **Digitalkabler:** Supra (USB), Ecosse The Director (koaksial)
- **Strømkabler:** Audioquest NRG Z3, Supra Lorad SPC
- **Nettverks-switch:** English Electric EE8